

Nr 5.

Ankom till riksdagens kansli den 20 februari 1917 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om åvägbringande av lagbestämmelser i syfte att vid avträde av arrenderad jordegendom ersättning skall lämnas åt arrendatorn för kostnader för elektrisk anläggning å egendomen.

Närvarande: herrar Lindhagen, Gezelius, Stärner, Alexanderson, greve Spens, Petrán, Valerius Olsson, von Sydow, Tisell, Gustafsson i Örebro, Karlsson i Fjäl, Borg, Holmdahl*), E. I. Lindley och Lindqvist i Kosta*).

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Uti en inom första kammaren väckt, till lagutskottet hänvisad motion, nr 46, har herr *Nils Akesson* anfört:

Motionen.

»Den elektriska energiens betydelse för framställning av ljus och kraft framträder allt mer och mer ju större svårigheterna bliva att importera kol och brännolja.

Snart stå vi kanske inför den oangenäma verkligheten, att all kolinförsel omöjliggöres, och vilken betydelse detta skall få för industrien och för övrigt alla näringar låter sig knappast beräkna.

Kraftiga åtgärder äro ju redan vidtagna för tillgodogörande av vattenfall för omsättning i elektrisk energi, men helt visst kunde ännu mycket varit i den vägen åtgjort, och därigenom besparing nu skett på det dyra bränslet.

Jordbrukets idkare hava ej heller försummat att, där belägenheten varit gynnsam, tillgodogöra sig den elektriska kraftens förmåner, och såväl för ljus som kraft hava elektriska anläggningar monterats på många både större och mindre jordbruk. Kostnaderna äro avsevärda, men för ägaren av ett jordbruk äro de dock överkomliga och kunna så småningom amorteras genom inbesparing av kol och annat bränsle.

Bihang till riksdagens protokoll 1917. 9 saml. 5 häft. (Nr 5—6.)

Annorlunda ställer det sig för en arrendator. Han innehar och brukar annan persons egendom på längre eller kortare tid och har i högst få fall säkerhet att få behålla egendomen utöver den kontrakterade tiden. Uti gällande arrendelag finnes intet stadgande om att arrendator äger att av jordägaren återfå utlagda kostnader av här åsyftade beskaffenhet; beträffande andra utlägg såsom för byggnader och grundförbättringar är ju däremot särskilt stadgat.

Anläggningskostnaderna för elektriska ledningar äro avsevärda, men däremot äro sådana ledningar nästan värdelösa, ifall de skola nedtagas och från stället bortföras vid arrendetidens slut.

Av denna anledning kan en arrendator icke tillgodogöra sig elektricitetens förmåner. Det skulle sålunda helt visst lända såväl arrendatorn som egendomen till nytta samt i hög grad bidraga till elektriska energiens utnyttjande, om arrendelagen innehöll bestämmelser om jordägarens skyldighet att under vissa förhållanden ersätta arrendatorn för av honom nedlagda kostnader uti elektriska anläggningar.

På grund av det anförda tillåter jag mig föreslå, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t begära utredning i berörda syfte samt anhålla, att Kungl. Maj:t måtte efter verkställd utredning för riksdagen framlägga förslag till sådan ändring uti gällande arrendelag, att arrendator kan, vid avträde av arrenderad jordegendom, utav jordägaren erhålla ersättning för å egendomen nedlagda kostnader för elektrisk anläggning.»

*Utskottets
yttrande.*

Under arbetet med åvägabringandet av den lagstiftning om nyttjanderätt till fast egendom, som tillkom år 1907, yppade sig olika meningar om rätt för arrendator att undfå ersättning av jordägaren för förbättringar å fastigheten. Lagberedningen hemställde i sitt förslag, att arrendatorn utan särskild bestämmelse i kontraktet skulle äga rätt till ersättning endast för avhjälpande av påsynade brister å fastigheten och för viss täckdikning. Under förslagens granskning påyrkade lantbruksstyrelsen och en ledamot av högsta domstolen, att vid arrendetidens slut ersättning borde tillkomma arrendatorn för varje förbättring i förhållande till den därigenom uppkomna ökningen av egendomens värde, dock med avdrag för den nytta, arrendatorn kunde anses hava därav själv hämtat. Vid frågans behandling i riksdagen väcktes motion om ersättningskyldighetens fixerande i denna riktning, men på hemställan av lagutskottet godkände riksdagen i detta avseende det av lagberedningen utarbetade förslaget, som nu är gällande lag.

Genom lagen den 25 juni 1909 om arrende av viss jord å landet inom Norrland och Dalarna har beträffande jord, varå denna speciella lag äger tillämplighet, åt arrendatorn inrymts betydligare ersättningsrätt i förevarande hänseende än enligt den allmänna arrendelagen, i det han äger bekomma gottgörelse för nyodling och andra jordförbättringar.

Genom förevarande motion har avsetts utsträckning av jordägarens ersättningsplikt enligt den allmänna arrendelagen till å egendomen nedlagda kostnader för elektrisk anläggning. Härigenom har motionären gått över rämärken, som uppdragits av arrendelagarna, i det att dessa begränsa ersättningsplikten till förbättringar, som hava avseende å jordens kultur och avkastningsförmåga. Elektriska anläggningar hava åtminstone icke direkt därmed att skaffa. Skulle i lagstiftningen en utsträckning av jordägarens ersättningsplikt åvägbringas, torde därvid böra i första hand ifrågakomma förbättringar i allmänhet å jorden. Att särskilt lagstifta i motionens syfte med förbigående av direkta jordförbättringar, förefaller utskottet därför svårigen kunna förordas. Härvid framträder dessutom med särskild styrka betänkligheten att för elektrisk anläggning påtvinga jordägaren utgifter, för vilka han icke alltid kan antagas disponera erforderliga tillgångar, som på detta sätt kunna omflyttas i förbättringar å fastigheten. Ehuru det måhända kan inträffa händelser, då den ifrågasatta lagstiftningen skulle kunna sägas vara av behovet påkallad, finner utskottet dock med hänsyn till vad ovan anförts en dylik lagstiftning icke böra såsom en fristående företeelse förordas.

På grund av vad sålunda anförts, hemställer utskottet,

att förevarande motion icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 19 februari 1917.

På lagutskottets vägnar:

CARL LINDHAGEN.
